

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9So/108/2013
Identifikačné číslo spisu:	3010200586
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:3010200586.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci navrhovateľov: 1/ G. bytom I. 2/ B., bytom, I. 3/ W. bytom O. a 4/ W., bytom O., ako právnych nástupcov po zomrelom navrhovateľovi W. naposledy bytom I. proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky 1 proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 13. júna 2013, č.k. 12Sd/201/2010-156, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 13. júna 2013, č.k. 12Sd/201/2010-156, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľke 1 náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 13.júna 2013, č.k. 12Sd/201/2010-156, potvrdil rozhodnutia odporkyne číslo XXX XXX XXXX X z 10. júna 2010 a zo 7. júla 2010 a rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX z 9. decembra 2010 a odporkyni nepriznal náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd v konaní preskúmaval rozhodnutia odporkyne z 10. júna 2010 o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok ku dňu 10. decembru 2004, rozhodnutie odporkyne zo 7. júla 2010 o priznaní starobného dôchodku od 1. mája 2009, ako aj rozhodnutie z 9. decembra 2010 o zvýšení starobného dôchodku od 1. januára 2011 (valorizácii).

Navrhovateľ, ktorý v priebehu súdneho konania zomrel dňa 14. decembra 2011, sa v konaní domáhal, aby mu bol starobný dôchodok priznaný vzhľadom na to, že podľa jeho názoru splnil podmienky na vznik nároku na tento dôchodok dovŕšením veku 57 rokov podľa § 174 zákona č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č.100/1988 Zb.“), v zmysle ktorého podmienkou vzniku nároku na tento dôchodok je dovŕšenie veku 57 rokov ak bol poistenec zamestnaný najmenej 13 rokov v baníctve so stálym pracoviskom v hlbinných baniach. Namietal, že za zamestnanie v I. pracovnej kategórii sa považujú aj náhradné doby, a to v jeho prípade doba poberania

čiasťočného invalidného dôchodku, ktorý mu bol priznaný od 1. novembra 1984, vzhľadom na chorobu z povolania.

Krajský súd vo veci prvýkrát rozhodol už rozsudkom, č.k. 12Sd/201/2011-86 z 29. septembra 2011, ktorý bol zrušený a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 9So/29/2012 z 27. februára 2013, v ktorom odvolací súd krajskému súdu uložil vysporiadať sa s požiadavkou navrhovateľa na zhodnotenie obdobia poberania čiastočného invalidného dôchodku ako obdobia zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom v podzemí.

Navrhovateľ v konaní namietal aj ustanovenie § 21 ods.1 a § 12 ods.3 písm. e) zákona č.100/1988 Zb., lebo zo zamestnania v hlbinných baniach bol prevezený na inú prácu pre chorobu z povolania a okrem zamestnania v podzemí odpracoval ešte asi 4 roky v iných pracovných kategóriách. Domáhal sa priznania starobného dôchodku od 10. decembra 2004, kedy mal viac ako 57 rokov.

Krajský súd poukázal na to, že pre vznik nároku na starobný dôchodok dňom dovŕšenia veku 55 rokov podľa § 21 ods.1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. nestačí okolnosť, že navrhovateľ bol prevezený z práce v podzemí z dôvodu, že ju nesmel vykonávať pre chorobu z povolania, keďže z uvedeného ustanovenia vyplýva, že podmienka získania aspoň 15 rokov zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou. Z evidenčných listov o dobách zamestnania mal za preukázané, že navrhovateľ v baníctve so stálym pracoviskom v podzemí pracoval v uhoľnej bani Nováky, Banských stavbách Prievidza, š.p. a v Bani Cígeľ, pričom v daných zamestnaniach v I.AA pracovnej kategórii získal len 13 rokov. Keďže zamestnanie navrhovateľa v I.AA kategórii netrvalo k 31. decembru 1999 (iba k 31. decembru 1986), navrhovateľ nespĺnil ani podmienky uvedené v § 174 ods.1 a 2 pre vznik nároku na starobný dôchodok dovŕšením veku 57 rokov. Ku dňu 10. decembru 2004 navrhovateľ nespĺnil ani podmienku dovŕšenia veku 62 rokov podľa § 65 zákona č. 461/2003 Z.z. Z uvedených dôvodov krajský súd rozhodnutia odporkyne potvrdil ako zákonné podľa § 250q ods.2 O.s.p.

Rozsudok krajského súdu napadla navrhovateľka 1 včas podaným odvolaním. Poukázala na to, že v súčasnosti poberá vdovský dôchodok, ktorý jej bol priznaný z čiastočného invalidného dôchodku jej zomr. manžela, W. a nie z jeho starobného dôchodku. Namietala, že krajský súd sa nezaoberal otázkou aplikácie nariadenia vlády č. 557/1990 Zb. o mimoriadnom poskytovaní starobného dôchodku.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu poukázala na to, že doba zamestnania bola zhodnotená na základe evidenčných listov o dobách zamestnania, vystavených zamestnávateľmi, podľa ktorých zomr. W. pracoval v I.AA kategórii celkom 13 rokov a 147 dní a preto nespĺnil podmienky ani podľa § 21 ani podľa § 174 zákona č.100/1988 Zb. na skorší vznik nároku na starobný dôchodok. Navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny.

V priebehu odvolacieho konania navrhovateľka 1 dňa 10. decembra 2013 poukázala na to, že jej manžel po preradení na ľahšiu prácu v podzemí pracoval v podzemí až do 27. augusta 1990, po preradení mu bol priznaný čiastočný invalidný dôchodok a z dôvodu priznania tohto dôchodku sa podľa § 5, § 6 a § 7 zákona č.117/1988 Zb. návrat do zamestnania v I.AA pracovnej kategórii už nevyžadoval a preto doba od 1. novembra 1984 do skončenia pracovného pomeru, teda minimálne do 27. augusta 1990 mu mala byť započítaná v I.AA pracovnej kategórii. Dňa 13. decembra 2013 predložila najvyššiemu súdu fotokópiu potvrdenia Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s. z 28. júna 2005, že jej manžel bol na základe Hlásenia o ohrození chorobou z povolania z 1. apríla 1983 preradený na ľahšiu prácu v podzemí. Súčasne pripojila fotokópiu pracovnej zmluvy, uzavretej medzi manželom a Okresným národným výborom v Prievidzi v mene koncernového podniku ULB, Baňa Cígeľ, k.p., podľa ktorej bol prijatý do pracovného pomeru ako robotník v podzemí od 10. augusta 1979 na dobu 3 roky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce, odvolanie navrhovateľky 1 prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods.2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Predmetom konania boli rozhodnutia o nároku na starobný dôchodok, priznaný manželovi navrhovateľky 1 od dovŕšenia veku 62 rokov, t.j. od X. mája XXXX.

Medzi účastníkmi bola sporná otázka skoršieho vzniku nároku na starobný dôchodok. Navrhovateľka 1 sa domáhala hodnotenia doby zamestnania v I.AA kategórii vo väčšom rozsahu ako 13 rokov .

Zamestnania boli v zmysle § 14 ods.1 zákona č. 100/1988 Zb. na účely dôchodkového zabezpečenia (poistenia) zaradované podľa druhov vykonávaných prác do troch pracovných kategórií.

Podľa § 14 ods.2 zák.č.100/1988 Zb. do I. pracovnej kategórie sa zaraďujú zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to

- a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,
- b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,
- c) zamestnania pod zemou pri uskutočňovaní podzemných stavieb baníckym spôsobom.

Podľa § 18 ods.1 zákona č.100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. mája 1992 ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti zamestnania uvedeného v príslušnom rezortnom zozname zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia.

Povinnosti v sociálnom zabezpečení u pracovníkov v pracovnom pomere plní organizácia, v ktorej je pracovník zamestnaný (§ 146 písm. a/ vyhl.č.149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákona č.100/1988 Zb.). Táto organizácia (zamestnávateľ) bola v zmysle § 126 vyhl.č.102/1964 Zb., resp. § 154 vyhl.č.128/1975 a § 150 vyhl.č.149/1988 Zb. povinná do osobného listu dôchodkového zabezpečenia (ďalej len „OLDZ“) uvádzať dobu zamestnania započítateľnú v I. a II. pracovnej kategórii, poradové číslo druhu činnosti podľa rezortného zoznamu, prípadne druh činnosti podľa názvoslovía a poradových čísel uvedených v rezortných zoznamoch; pritom sa osobitne vyznačí výkon zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach a zamestnania I. pracovnej kategórie s rôznymi vekovými podmienkami ustanovenými pre nárok na starobný dôchodok.

Čiastočný invalidný dôchodok bol W. priznaný od 1. novembra 1984.

Z OLDZ, založených v dávkovom spise odporkyne vyplýva, že W. po priznaní čiastočného invalidného dôchodku v zamestnaní zaradenom do I.AA pracovnej kategórie pracoval ešte v roku 1985 v rozsahu 359 dní a v roku 1986 v rozsahu 212 dní. Celkovo získal 13 rokov a 147 dní a tieto doby mu boli na účely posúdenia nároku na starobný dôchodok započítané v plnom rozsahu, čo vyplýva z osobného listu dôchodkového zabezpečenia, ktorý tvorí prílohu rozhodnutia odporkyne z 10. júna 2010.

Navrhovateľka 1 namietala, že jej manžel bol pred priznaním čiastočného invalidného dôchodku preradený na inú prácu z dôvodu choroby z povolania.

Zamestnanie manžela u zamestnávateľa Uhoľné a lignitové bane, Baňa Cígel', trvalo od 1. augusta 1979 do 27. augusta 1990.

Z potvrdenia Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s., zo dňa 28. júna 2005 síce vyplýva, že jej manžel bol preradený na ľahšiu prácu v podzemí na základe Hlásenia o ohrození chorobou z povolania z 1. apríla 1983, súčasne však z uvedeného potvrdenia vyplýva, že k preradeniu došlo len prechodne, na dobu 6 mesiacov. Z OLDZ je pritom zrejmé, že rok 1983 mal manžel navrhovateľky 1 vykázaný v III. pracovnej kategórii len v rozsahu 3 dní, vo zvyšku 362 dní v I.AA. kategórii, v ktorej pracoval ešte aj v rokoch 1984 až 1986.

Podľa § 18 ods.2 zákona č.100/1988 Zb. v znení účinnom do 31.5.1992 ako doba zamestnania I. (II.)

pracovnej kategórie sa započítavajú aj

- a) náhradné doby s výnimkou doby nezamestnanosti,
- b) doby ustanovené nariadením vlády Československej socialistickej republiky, pokiaľ sú obklopené dobou výkonu práce uvedenom v odseku 1.

Čo sa týka požiadavky, aby doba poberania čiastočného invalidného dôchodku bola započítaná podľa § 18 ods.2 zákona č.100/1988 Zb, táto požiadavka nie je dôvodná. Náhradnou dobou v zmysle § 9 ods.1 písm. h) zákona č.100/1988 Zb. je totiž iba doba poberania invalidného dôchodku, nie doba poberania čiastočného invalidného dôchodku. Doba poberania čiastočného invalidného dôchodku nie je započítateľnou dobou ani podľa § 5 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č.117/1988 Zb. a z toho dôvodu nie je možná ani aplikácia § 7 tohto nariadenia, ktoré ustanovuje, v ktorých prípadoch sa nevyžaduje návrat do zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie. Z rovnakého dôvodu manžel navrhovateľky 1 nesplnil ani podmienky nároku podľa nariadenia vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky č. 557/1990 Z.z. z 30. novembra 1990 o mimoriadnom poskytovaní starobného dôchodku niektorým baníkom.

Podľa § 176 písm. b) zákona č.100/1988 Zb. vláda Československej socialistickej republiky môže nariadením ustanoviť, že občanom, ktorí vykonávali mimoriadne ťažké a rizikové zamestnania, patrí starobný dôchodok zo zamestnania I. pracovnej kategórie, aj keď nesplňajú podmienky ustanovené týmto zákonom,

V zmysle § 5 ods.1 písm. d) nariadenia č.117/1988 Zb. ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa započítava, ak je obklopená touto dobou, doba prevedenia pracovníka na inú prácu, na ktoré je organizácia oprávnená aj bez jeho súhlasu, t.j. napríklad doba po ktorú zamestnávateľ previedol zamestnanca na inú prácu podľa § 37 ods.1 písm. a) zákona č.65/1965 Zb. Zákonník práce, teda z dôvodu, že stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku alebo rozhodnutia orgánu štátnej zdravotníckej správy alebo sociálneho zabezpečenia dlhodobu spôsobilosť vykonávať ďalej doterajšiu prácu alebo ju nesmie vykonávať pre ochorenie na chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou.

Návrat do zamestnania v I. pracovnej kategórie sa v zmysle § 7 nariadenia č.117/1988 Zb. po skončení náhradnej doby uvedenej v § 5 ods. 1 pre započítanie týchto dôb ako dôb zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie nevyžaduje, ak pracujúcemu za trvania uvedených dôb vznikol nárok na starobný, invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok.

Ako vyplýva z vyššie uvedeného, manžel navrhovateľky bol z práce zaradený v I.AA. kategórii preradený na inú prácu z dôvodu ohrozenia chorobou z povolania na základe Hlásenia o ohrození chorobou z povolania z 1. apríla 1983. Čiastočný invalidný dôchodok mu bol priznaný od 1. novembra 1984. Ako vyplýva z OLDZ, I. AA. kategória mu bola vykázaná tak v roku 1984, ako aj v rokoch 1985 a 1986.

Hoci v zmysle § 7 nariadenia vlády č. 117/1988 Zb. v dôsledku priznania čiastočného invalidného dôchodku by sa u navrhovateľa nevyžadoval návrat do zamestnania I.AA. kategórie, požiadavka na hodnotenie celého zvyšného obdobia trvania pracovného pomeru od priznania tohto dôchodku, t.j. od 1. novembra 1984 do roku 1990 vrátane v I. AA. pracovnej kategórii nie je dôvodná. Ako vyplýva z vyššie uvedeného, zamestnávateľ v súlade s § 154 vyhl.č.128/1975 Zb. a § 150 vyhl.č.149/1988 Zb. vyznačil výkon pracovnej činnosti v I.AA. pracovnej kategórii (po priznaní čiastočného invalidného dôchodku) naposledy v roku 1986.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods.3 veta druhá v spojení s § 219 O.s.p.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods.1 v spojení s § 250k ods.1 O.s.p., keďže navrhovateľka 1 v odvolacom konaní nebola úspešná.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.